

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

MANISES

L'HORTA

AJUNTAMENT
DE MANISES

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL
Josep Vicent Requena Díez

TEXT
Josep Vicent Requena Díez
Rafael Requena Díez

GRAFISME
Esperança Martínez

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Manises, 213

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Manises

ISBN: 978-84-482-6188-7

Depòsit legal: V-2343-2017

Impressió: gràfiques **vimar**
Avinyó • 0911 • Tel. 97 15 01 00 • Lleida • València

www.avl.gva.es

MANISES

El municipi de Manises, situat en la comarca de l'Horta, limita al nord i nord-est amb Paterna; al sud, amb Quart de Poblet, i a l'oest, amb Riba-roja de Túria. El poble ha passat dels 3.577 habitants, anomenats *manisers*, l'any 1900, als 30.834 l'any 2015. El terme municipal, de 19,37 km², té una forma triangular allargada d'oest a est. L'altura mitjana és de 52 metres i el punt més alt, en l'extrem occidental del terme, és el Montmajor (139 m), on apareixen les primeres elevacions de la plana al·luvial del Túria. Els relleus terciaris d'eix extrem enllacen amb la planura quaternària. Es distingixen dos unitats morfològiques: l'al·luvial, en la terrassa fluvial, i les llomes, de gres i tap, de la Presa. De clima mediterrani, la temperatura mitjana de gener és de 10,5 °C, i la d'agost, de 25,9 °C.

El riu Túria delimita d'oest a est la part nord del terme. Produïx una zona baixa de regadiu a la vora del riu que s'alimenta de la séquia de Quart. Esta séquia travessa el barranc del Salt de l'Aigua per a passar a Quart de Poblet a través d'un dels elements arquitectònics més importants de l'Horta: els Arcs, una construcció d'època musulmana sobre un antic traçat romà. En la resta del terme, més elevada, és on se situen el nucli urbà, els polígons industrials, l'aeroport i les zones de secà, que en bona part han sigut transformades en regadiu per aigua de pous. Cal destacar la presència entre Paterna i Manises de cinc assuts de sengles séquies mare de l'Horta. Per orde, aigües avall: l'assut de Montcada, el de Manises-Quart, el de la Séquia de Tormo, el de Mislata i el de Mestalla. Hi ha un altre assut, el de la Presa, del 1850, que alimenta la plana i que abastix d'aigua potable la capital i els municipis de l'àrea metropolitana.

En el terme de Manises i part del de Quart de Poblet està situat l'aeroport de València, que fou inaugurat el 1933. En esta zona hi havia en els anys cinquanta les instal·lacions d'una base militar i un quarter d'artilleria antiaèria. Entre les comunicacions cal destacar també el ferrocarril de València a Lliria, inaugurat el 22 de maig de 1889. Va ser l'enginyer maniser Rafael Valls David qui va impulsar i va redactar el projecte. La línia s'ha desmantellat i el traçat l'han ocupat les línies 3, 5 i 9 del metro —subterrànies fins a l'aeroport—.

En el terme municipal s'han trobat diverses restes arqueològiques d'època romana en el mas de la Cova i en les canalitzacions d'aigua en la parada de la Presa del metro. En el moment de la conquesta cristiana, 1238, Manises era una alqueria musulmana que prompte es va constituir en el nucli habitat de més entitat dependent del senyoriu dels

Luna. La manufactura terrissera preexistent a Manises va prendre una dimensió creixent amb l'adquisició del senyoriu per Pere Boil, l'any 1304. La fabricació de ceràmica es va concentrar en la partida dels Obradors, extramurs de la vila, i va agafar cos en pocs anys. Va assolir la plenitud al llarg de la segona mitat del segle XIV i de tot el XV, coincidint amb l'auge econòmic i cultural de la ciutat de València. La taulelleria, i sobretot l'obra daurada d'este període, abastí la demanda de la noblesa civil i eclesiàstica de tota Europa i dels confins de la Mediterrània. Després d'un període de decadència durant el segle XVII i gran part del XVIII, a partir de finals d'este segle va començar la recuperació. Durant el segle XIX es va desenvolupar la fabricació de pisa fina de caràcter popular, i des de mitjan segle la indústria del taulell va irrompre amb força com a alternativa a les indústries que desapareixien de la ciutat de València. Esta branca de l'activitat industrial va assolir el seu zenit en la dècada de 1920 i ha perdurat fins a principis dels anys setanta. Al llarg del segle XX el sector ceràmic es va dividir en diversos subsectors: taulell, sanitari, pisa utilitària i majòlica i porcellana decorativa. Esta última indústria va assolir la màxima esplendor en els anys huitanta, amb més de dos-centes fàbriques actives a Manises i amb una important presència en els mercats interior i d'exportació. A l'inici del segle XXI, diversos factors de la conjuntura econòmica global han portat a una caiguda dràstica d'esta indústria, que perviu en una sèrie de tallers artesanals en què prima la qualitat en la pràctica d'un ofici que acumula més de set segles d'història. L'Escola de Ceràmica, promoguda per l'enginyer industrial maniser Vicent Vilar David, va ser dotada oficialment el 1916. En el 2016 la denominada Escola d'Art i Superior de Ceràmica (EASC) ha celebrat el primer centenari. El Museu de Ceràmica de Manises (MCM), inaugurat l'any 1967 i ampliat en 1987, reuneix una completa col·lecció de ceràmica que reflecteix totes les etapes de la producció. El fons del museu també compta amb una destacada col·lecció de ceràmica contemporània d'autor. La importància de la ceràmica a Manises ha afavorit que a partir del topònim es creara la paraula comuna *manisa*, com a sinònima de *taulell*.

Des de 1900, el dia 18 de juliol, dins de les festes majors, se celebra la popular Cavalcada de les Santes, dedicada a les patrones del poble, les santes Justa i Rufina, *les Santes Escudelleres*.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

el Molló de la Mallada
el Montmajor

Salt del Corb
Salt del Moro

Hidrografia natural

Barranc del Collado
Barranc del Salt de l'Aigua
Barranc Fondo

la Fonteta
Riu Túria

Hidrografia artificial

Assut de Manises-Quart
Assut de Mestalla
Assut de Mislata
Assut de Montcada
Assut de Tormos

Depòsit d'Aigua
Eixugador de la Cadira del Ràfol
Estació d'Aforaments de la Presa
Séquia de Quart

Partides i paratges

el Collado
el Coscollar
el Fondo del Mas de Nadal
el Fondo del Racó
el Mas de Nadal
el Mig de l'Horta
el Pinet
el Pla de Donat
el Pla de Quart
el Racó
el Ràfol
el Salt del Moro
el Tancat de la Cova
el Tossalet de Falcó

els Arcs
l'Aljub
la Botaia
la Canyada de Don Bernat
la Canyada del Mas de Nadal
la Canyadeta de Sos
la Costera
la Fi de l'Horta
la Mallada
la Pinadeta
la Terra Roja
la Terracànters
les Simetes

Gran divisió de terme

el Pla de Quart

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Barri de Sant Francesc
Barri de Sant Jeroni
Barri de Socusa
Barri del Carme
Barri del Pastor
Barri dels Obradors
Casa Blava
el Salt del Corb
la Presa
Manises
Mas d'Espinós

Mas de l'Oli
Mas de la Cova
Mas de Mitjablanca
Mas del Racó
Mas del Tio Fermí
Sant Joan
Urbanització El Montmajor
Urbanització La Mallada
Vil·la Carme
Vil·la Maria
Vil·la Teresa

Vies de comunicació

Antic Ferrocarril
València – Riba-roja de Túria
Camí de la Llonganissa
Camí de la Mallada
Camí de la Mallada dels Bous
Camí de la Pinadeta
Camí de Riba-roja a Aldaia
Camí de Xest
Camí del Coscollar
Camí del Mas de Febo

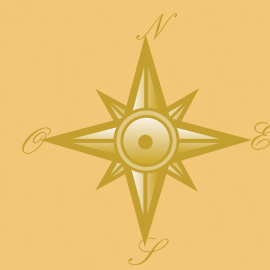
Camí del Penal
Camí dels Carrils
Camí Vell d'Aldaia
Carretera de l'Aeroport
Carretera de Paterna
Carretera de Quart de Poblet
Carretera de Riba-roja de Túria
Pont de Ferro
Pont de Pedra
Vereda de les Simetes

Altres llocs d'interés

Aeroport de València
Aqüeducte dels Arcs
Camp de golf
Cementeri
Club de Tennis
el Barranquet
Hospital de Manises
Instal·lacions Esportives
Molí de la Llum

Molí de Tonet
Museu de Ceràmica
Parc dels Filtres
Parc Natural del Túria
Planta de Tractament de
Residus Urbans
Planta Potabilitzadora
Polígon Industrial La Cova
Zona Escolar

Elements físics

TERME DE RIBA-ROJA DE TÚRIA

TERME DE PATERNA

EL PLA DE QUART

Manises

TERME DE QUART DE POBLET

